

Багато трудися і

Вона живе і працює все своє життя за цим непорушним заповітом, з цим дороговказом, про який їй колись сказали... Але про це – згодом.

Село Боремець, що на Млинівщині, в архівних документах згадується вперше в 1545 році в зв'язку з не зовсім пристойними подіями: захопленням чужого майна, грабінництвом тощо. Втім славилася воно й людьми – працювотими й непокірними. Вважаю, отримало поселення назву, пов'язану з боротьбою. Певний час село навіть звалось **Буремець**.

Ти, Євгеніє Захарівно, народилась у той буремний військовий рік, коли західні українські землі «відформатовувались» совєцькою визвольною владою під колгоспний лад, а ще – кого куди... Тата, Захара Максимовича, мобілізували на фронт. Мама, Ольга Панфілівна, залишилась з двома малими доньками – Мирославою і Євгенією. До вас приєдналась двоюрідна сестра Маруся, дещо старша за віком, батьки якої отримали... 25 років Сибіру. Тому у більшості, доглядати тебе, малу, їй і доводилось. А ти, майбутня Захарівна, видалась на́дто вже галасливою! Гойдає якось тебе Маруся, поглядаючи у вікно, гойдає із деяким... азартом, щоб ти швидше заснула, аж раптом відчула, що колиска стала легкою. Глядь, – а дитини немає! Вона туди-сюди – немає мало! Тоді в крик: «Дядино! Женя пропала!» Кинулись шукати дитину і знаходять аж під шафою. Ти, сповита пелюшками, як кокон, від розмаху колиски випала і закотилась аж під шафу. Галасливість твоя на марне не пропаде, а стане тим пісенним Божим даром, котрий і вікарбує твій життєвий шлях на культурній ниві. Та до цього ще потрібно буде йти...

Боремець був потужним поселенням. Мав свого млина, низку закладів соціального спрямування, семирічну школу, старовинну церкву. Традиційно, як і всі сільські діти, ледве вилізши з колиски і зіп'явши на власні ноги, ти пішла до праці. Пасла корову, зганяла курей з городу, рвала зілля, сапала. Словом, не дармувала, чесно відробляла свій дитячий окраєць хліба.

Мама няньчитися з тобою не мала часу і змоги. Ти могла лише, коли йшли до церкви, добитися, щоб вона взяла тебе на плечі, щоб ти не йшла своїми ніжками. Рідко, але так бувало. Все ж інколи наступав той щасливий час, коли можна було пограти з хлопчиками «пекаря», або покататися верхи на шкрябачці (сапці), чи соняшниковому стеблі.

До семирічки прийшла із відповідним трудовим стажем. В школі вчилась ретельно і успішно. Ті часи були характерними для поширення серед трудового люду художньої самодіяльності, пісенної, театральної, хореографічної творчості. На безоплатній основі.

Дівчинка активно займалася у різних шкільних гуртках та секціях. Співала. Навчання продовжила у Торговицькій середній школі. Ще й досі картає себе, що вдавалась до списування домашніх завдань. Ой, леле! А хто тоді не списував? Хіба зовсім лінивий... В пам'яті – співочий дует з однокласницею Данкою Волосюк... Ми завжди з нетерпінням чекали вашого виступу.

В ті часи дівчата до школи ходили в темних шароварах і дуже скромного крою, приталених по дівочому стану піджачках-сачиках. Форма вельми приваблива і загадкова, адже утаємничувала всю... красу її чудову! Русава, гарна собою, з хитринкою в погляді, як казали, – з-під брів, завжди усміхнена, з власною думкою про все і про... того, хто на тебе глянув. Дехто, ще й досі боїться тебе. Майже кожного уроку була предметом «допиту» вчителя німецької мови Володимира Дмитровича Левчинського: «Ну-ну, розкажітьно, під яким стовпом стояли?»

А, де було ховатись? Думали, ніхто не побачить... Тоді, саме електрифікували Торговицю. Ховались «за стовпи» майже всі. А «допитували», чомусь Кватирко. Доля! Ми таємно тишились, що до нас черга не дійшла. Дякуємо тобі, Захарівно, що брала «вогонь на себе». Вернутись би туди, у ті часи, хоч на мить.

У зимові багатосніжні чи весняні місяці, коли вода заливала дороги і важко було діставатись до школи, старшокласники жили в інтернаті. Вчителі тут не давали нам спокою... Хіба якоїсь пізньої часинини дівчата мали можливість навчати хлопців танцювати. А танці тоді були дуже складним мистецтвом. Кожен мав свій малюнок, свою структуру... Танцювала ти, Женю, класно! Особливо, польку на два боки... з Василем Аврусевичем. Коли він був вільний від гармошки: «Русая дівочка в кофточке белой...». Пробач, Захарівно, ти ж знаєш, він був другом моїм, за одною партою сиділи.

Окрім цих талантів, ти вже з дитинства володіла кухонними секретами, активно допомагала нашій куховарці, та душевній виховательці Ніні Захарівні Мельничук готувати їжу для інтернатського загалу. Добре пам'ятаю ваші вареники з... сіллу та сирю картоплею. Реготу було на всю Торговицю!

Після випускного розійшлись, розлетілись...

На початках, тобі довелося «дерти» бурякову ланку, віддавати їй свої дівочі сили. Вчилась шити. І таки шила. Прибуткова ж справа! Та ні... Цікавий феномен, що значна частина наших однокласників тим, чи іншим чином мали в житті стосунок до мистецтва, до творчості. Грали на музичних інструментах, співали, один вишиває, троє здобули культосвітні професії. Працювали у цій нелегкій галузі все життя. В тому числі і ти, Євгеніє Захарівно.

Твій нахил до цієї неспокоїної роботи був помічений в селі відразу, як тільки ти закінчила школу. Шістдесяті роки характерні були деяким

Богу молися

політичним послабленням. Їх називали «хрущовською відлигою». Тебе, без відповідної освіти, призначили завідувати сільським клубом. Ідеологічним осередком. Той, хто не міг у той час відверто сказати тобі, молодій дівчині, що потрібно людині для її повноцінного життя, коли приймав тебе на роботу, лише через майже три десятки літ, вже в незалежній Україні, висловить свою велику пораду: «Треба багато трудитись і Богу молитись...». Він побачив в тобі ЦЕ – ще тоді і довірив. Це був голова Ярославичів сільради Геннадій Іванович Гула. А ще завідувача сільської бібліотеки Марія Прокопівна Кучерук, котра привела тебе на єдине у твоєму житті робоче місце. І пролягли відтоді з їх легкої руки перед тобою шляхи житейські, трудові, довжиною в 36 безперервних років. Віддані людям і пройдені з ними.

Людина значно складніша, ніж будь-який механізм. Кнопкою не запустиш і не вимкнеш. А ти зуміла з честю пройти цей шлях. Мале, а таке... затяте. Вийшла заміж, народила доню Любу. Сільське життя-буття не зглядалось на те, чи ти чорнороб, чи ти інтелігент. Їсти хочеться всім. Долаючи побутові негаразди, вся поринула в творчу роботу.

Громадою висадили фруктовий сад біля клубу. З Боремецького лісу натягали самотужки саджанців берези і висадили цілу діброву білорихи красуні, соком яких і сьогодні ласують мешканці. Сама художник, сама декоратор, сама освітлювач... А ще одноступі! Про них теж варто написати. Особливо про Анатолія Матвійовича Новосада, який нині мешкає у Херсоні. Він був стрижнем драматичного гуртка. Всі головні ролі діставались йому! Основна діяльність почала базуватись на постановках п'єс, хороших та сольних творах, художньому читанні. З приємністю пригадала, як у самодіяльних постановках талановито грала вчителька Софія Володимирівна Новосад. Учасники драматичного гурт-

ка часто самі писали сценки, вірші до популярних тоді «наштушок».

У сільського трударя не було часу вчити слова чи бути на репетиції. Тож у підлозі сцени вирізали віконечко, дверцята якого ставились вертикально. Під підлогою ставили крісло і ти була суфлером. Рятувала вистави, як могла! Навколо тебе гуртувались справжні таланти. Коли одного разу грали «Невольника», то правдоподібність перевтілення актора настільки вплинула на твою свекруху, що вона не втерпіла та заридала, наробила гвалту, за що ж її сину така кара! З часом утворився кістяк самодіяльного колективу, з яким постійно вирушали «на гастролі» у сусідні села та міста. Навіть почали заробляти якісь кошти, що викликало довіру у місцевої та районної влади. То ж вже була і предметна допомога коштами, костюмами, ревізитором... Обладналась сцена, з'явилась плюшева завіса. А вже той простір, котрий закриває сцену, називається «Дзеркало сцени», тобто у ньому глядач має бачити себе, своє життя, свою історію... Знала ці тонкощі! Вчилась в ході роботи, допитувалась, радилась.

Було особливе напруження, коли начальником Млинівського районного відділу культури став однокласник, зубр клубної справи безкомпромісний Володимир Григорович Столярчук. Виявилось, що дарма хвилювалася. Бо він дуже поважав людей, які працювали чесно, без халтури. А ти була саме такою. То ж став Володимир Григорович твоїм добрим радником та помічником.

До тебе скеровували студентів на практику, приїздили з інших культустанов для вивчення досвіду роботи. Давалось це не легко. Мала донечка Любця потребувала уваги, а тобі треба їхати. Тож скручувала з полотна «дурачка»-соску, насичувала її чимсь солодким і... гайда у дорогу. Згодом народилась Леся. З роками навчання дітей все більше вимагало уваги. Зму-

шена була брати їх з собою на роботу, всіляко «викручуватись». Поховала батьків. Рано овдовіла. Але темпів своєї діяльності не збавляла ніколи. Одного разу, коли їхали до Торговиці з концертом трактором, у причелі на соломі, сталася незвична пригода. З вихлопної труби вилетіла іскра і підпалила солому. Гасились самі! З галасом та жартами. Доїхали, виступили, отримали найвищу нагороду – бурхливі оплески вдячних сусідів. Саме людська вдячність надавала сил і наснаги. Де мала б плакати, ти – сміялась.

Прийшов заслужений відпочинок, а з ним нові тривоги. Російсько-українська війна покликала внука Андрія на фронт. Хвилювалася, молилась... Не спала ночами, довгими були дні. Вернувся, дякувати Богу, живий. По мірі можливості ще й досі допомагаєш сестрам Мирославі та Марусі. З Божої ласки вже й правнуків дочекалась.

У селі відновився ще один осередок духовності – церква. До проголошення незалежності України вона була закритою. Спочатку там зберігались мінеральні добрива, згодом був музей землеробства. Коли ж відновили храм, душа твоя віднайшла саме те, що потрібне людині завжди – джерело Віри, Надії і Любові. Ти стала керувати церковним хором, який любовно називаєш хором самоучок. Із величезною повагою і пошаною ти відгукуєшся про кожного хориста! Адже вони чують музику серцем і душею.

Молитва й духовна робота для тебе відкрили новий світ. Церковні треби – щоденні. Щоб храм гідно виглядав, тишив своїм виглядом довелось докласти немало зусиль. Різдв'яні свята – найвищий рівень напруги. При будькій погоді з гуртом колядників у ці дні проходиш Боремець, Підліски, Чекно, Яловичі... Всі вас знають і радо зустрічають.

Багато трудитися і Богу молитися... Краще й не скажеш. Ти, Захарівно, нічого навмисно чи завбачливо не робила. Бо така твоя природа.